

**JONGE AGRARISCHE ONDERNEMER SHARINA:
'JE MAG DANKBAAR EN TROTS ZIJN OP ALLES WAT
JE MEE KRIJGT VAN DE GENERATIE VOOR JE' (P.4/5)**

**MARKTWERKING: WIE NEEMT IN DE TOEKOMST
DE REGIE? (P.6/7)**

**TRANSPORT: AB ZUIVEL TRANSPORT VERANDERT
DE RITPLANNING PER 26 DECEMBER A.S.! (P.8)**

TAKE YOUR TIME

Met het schrijven van dit voorwoord worstel ik deze keer nogal. Wetende wat er speelt in melkveeland en ook wetende dat er al veel informatie naar u als melkveehouder is gekomen, besef ik dat alle teksten over het fosfaatreductieplan morgen weer achterhaald kunnen zijn. Zo gaat het in het leven, we kunnen veel plannen en in de toekomst kijken, maar als het erop aankomt leven we bij de dag. Soms zelf zonder dat er sprake is van een tijdsaspect.

Sinds ik terug ben uit Uganda, valt vooral dat aspect van tijd mij zo op. 'Take your time' was het advies wat ze meegaven in Uganda. Daar kan dat. Wachten of er een bus komt, wachten tot het vuur heet is, wachten op een dokter, tijd nemen om vers voedsel te halen, tijd nemen om water te halen. In Uganda werkt niets op tijd, maar op hoe het zich voordoet. Tijd is daar noodzakelijk om überhaupt het gezin te kunnen voorzien van de meest essentiële zaken. Men 'heeft de tijd' en men 'neemt de tijd'; het kan daar ook niet anders.

Vervolg pagina 2 >>

MELKKWALITEIT

Vervolg voorpagina >>

Die denkwijze hebben wij in Nederland afgeleerd. Wij denken dat we geen tijd meer hebben en rennen soms ons hele leven door.

Zo rennen we nu ook met de melkveehouderij richting 2017. Met in onze bagage het fosfaatverhaal. Een verhaal dat is volgestouwd met (on-)juiste of (in-)complete informatie. Hierdoor kunnen we, kijkend naar onze bedrijven, niet overzien wat de consequenties voor een ieder van ons zijn. Dat geeft onzekerheid. Het bestuur heeft ervoor gekozen om, gezien de snelheid van de actualiteit, de informatie over de fosfaatregeling via onze digitale nieuwsflits te laten verlopen. Hierdoor kunnen zaken elkaar kruisen. Zie voor meer informatie over de fosfaatregeling de website van ZuivelNL en/ of NZO.

Ondanks alle onzekerheid is het goed om even afstand te nemen. Even niet te rennen en de bagage neer te zetten. In een moment van rust, tijd en overzicht ontstaan soms de beste oplossingen. Dat hoop en verwacht ik ook binnen het fosfaatdossier. In 2017 met rust en overzicht als sector schouder aan schouder de noodzakelijke klus klaren.

Alma den Hertog

DU-MONSTERS ANTIBIOTICA

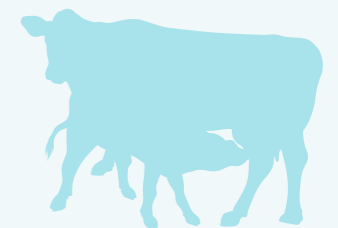
Sinds dit jaar worden er weer steekproefsgewijs DU (Douane Unie) monsters genomen. Dit is een extra onderzoek, met name op tetracyclines. De norm bij deze monsters is 10x scherper dan de huidige Nederlandse/ Europese norm.

De methode van onderzoek is vergelijkbaar met een standaard antibiotica-onderzoek. Er wordt eerst gekeken of er groeiremming aanwezig is, daarna wordt onderzocht welke stof de groeiremming veroorzaakt en hoeveel van deze stof aanwezig is. Een groot verschil ten opzichte van het standaardonderzoek is dat het DU-vervolgondezoek € 400,- kost. Is er een hoeveelheid antibiotica getraceerd boven de DU-norm dan volgt automatisch weer een vervolgonderzoek. Hierdoor kunnen de kosten van deze onderzoeken in een korte tijd flink oplopen.

Bij export naar DU-landen moet de melkfabriek aantonen dat in de producten geen antibiotica aanwezig is. Is dit wel het geval, dan:

- mogen de producten niet geëxporteerd worden;
- mag de fabriek de melk van de betreffende veehouder niet ontvangen totdat er is aangetoond dat er geen antibiotica meer in de melk zit.

Tot nu toe is er in ongeveer 108 leveranties een onderzoek uitgevoerd. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat twee monsters verdacht waren, maar onder de DU-norm lagen. Als de monsters verdacht zijn, wordt er eigenlijk altijd tetracycline aangetoond. Een middel dat veel gebruikt wordt bij baarmoeder- en klauwbehandelingen. Aangezien antibiotica niet in de melk hoort, ook niet in kleine concentraties, is het belangrijk om bij de middelen met tetracycline de wachttijd in de gaten te houden. De wachttijd voor een aantal van deze middelen is in het afgelopen jaar verlengd; let hier dus goed op bij het gebruik! Een Delvo-T test laat duidelijk zien welke koe wel/ geen melk kan leveren.

Tour de Boer'

FAMILIE ZOONTJENS IN GESPREK MET DE FAMILIE VAN NOORD

Berend van Noord (59) is een bekende naam binnen NoorderlandMelk. Hij was als bestuurder bij de oprichting van de coöperatie betrokken. In 2014 is hij na een bestuursperiode van 7 jaar afgezwaid. Stil zitten was er niet bij, want in 2015 kocht hij samen met zijn vrouw Tonny (57), zoon Jan Wouter (30) en diens vriendin Sharina (25) een tweede bedrijf. De veestapel van dit bedrijf bestaat uit Jerseys. Familie Zoontjens in gesprek met de familie van Noord:

< van links naar rechts: Sharina, Tonny, Berend en Jan Wouter.

Kunnen jullie kort iets vertellen over het gezin en de bedrijven?

"We hebben drie zonen", zegt Tonny, "Jan Wouter (30), Mark (28) en Niels (25). Vanaf het begin was het duidelijk dat Jan Wouter zijn hart op de boerderij lag. Er was bij ons dus geen concurrentie qua opvolging. Mark heeft een eigen meubelmakerij (meubelmakerijmark.nl) en Niels studeert bijna af van de opleiding Werktuigbouwkunde (WO)." Berend gaat verder: "In '83 zijn Tonny en ik getrouwd en begonnen we een bedrijf in Eursinge. In '91 verplaatsten we de bedrijfsactiviteiten naar Wijster omdat we tussen twee natuurgebieden ingeklemd zaten. In Wijster kregen we er een varkenstak bij! Iets waar wij niets vanaf wisten, maar onze compagnon destijds wel. Helaas liep die samenwerking niet goed en is die in 1998 beëindigd. We verkochten onze ammoniakrechten en kochten quotum bij zodat we konden

doorgroeien naar 95 boxen. In 2012 hebben we een nieuwe stal bijgebouwd met 142 ligplaatsen, en ruimte voor 24 droge koeien en 50 stuks jongvee. We melken onze Holsteiners op dit bedrijf 2x11, zij aan zij. Op ons nieuwste bedrijf is ruimte voor 65 Jerseys en 60 stuks jongvee. We hebben een relatief jonge veestapel Jerseys, die voor driekwart uit vaarzen bestaat. We melken met een DeLaval-robot."

Waarom zijn jullie overgegaan tot aankoop van het tweede bedrijf in Wijster?

Berend: "Het bedrijf is 13 jaar oud en stond al langer te koop. In 2014 hebben we gesprekken gevoerd over de aankoop van het bedrijf. Maar toen zijn we niet verder gekomen dan gesprekken en berekeningen maken aan de keukentafel. In 2015 stond het bedrijf nog te koop. Het quotum was er af en we zochten ruimte voor ons jongvee. Voorheen hadden we dit onder gebracht bij

een opfokbedrijf, maar de opfokker zei het contract op en op ons eerste bedrijf was geen ruimte voor een nieuwe jongveestal. Daarnaast waren de grondgebondenheidseis, de afhankelijkheid van de mestafzet- en voermarkt redenen om het tweede bedrijf met 46 ha grond te kopen. Uiteindelijk hebben we het bedrijf in juni 2015 gekocht. In november van dat jaar kwam het jongvee, in december de koeien en in januari 2016 zijn we echt van start gegaan."

Waren de Jerseys al aanwezig op dit bedrijf?

"Nee, die hebben we aangekocht. De meesten in Denemarken, een paar in Aduard en een aantal bij Farmel", aldus Berend.

Het verschil tussen Jerseys en Holsteiners is voor jullie dagelijks zichtbaar. Waar gaat de voorkeur naar uit?

Sharina: "Het is een mooi gezicht de Jerseykalfjes, ze zijn kleiner en tederder dan een Zwartbonte. De eerste week moet je ze dan ook met meer beleid biest geven. Soms zit er zelfs zo weinig kracht in de bek dat je biest geeft met een lammerfles. Opvallend is het afkalfgemak dat een Jersey heeft. Bij een Holsteiner kun je voorspellen wanneer een kalf komt, bij een Jersey is dat praktisch onmogelijk." Jan Wouter gaat verder: "We zijn er te kort mee bezig om echt onze voorkeur uit te spreken. De melkprijs ligt nu 9 eurocent hoger dan op het andere bedrijf. De Jerseys geven gemiddeld rond de 20 liter bij 6,54% vet

en 4,50% eiwit. De Holsteiners geven 28 liter maar met veel lagere gehalten. De Jerseys geven bijna net zo veel vet- en eiwitgrammen. Ze vreten daarentegen wel 5 kg droge stof minder dan een Zwartbonte en zijn dus veel efficiënter. Aan de andere kant, schoon aan de haak, levert een Holsteiner meer op dan een Jersey."

Jan Wouter, als Nederlands kampioen Veebeoordelen zou je verwachten dat je meer Zwartbontgericht bent?

"Misschien wel", zegt Jan Wouter, "maar wat onder aan de streep overblijft telt ook mee. De vet- en eiwitpercentages, samen met de melkprijs, zijn wel getallen waardoor je de Jersey snel leert waarderen."

Hebben jullie nog aanpassingen moeten maken aan het bedrijf om Jerseys te kunnen melken?

Berend: "We hebben een paar kleine aanpassingen gedaan, zo ligt bijvoorbeeld de knieboom op 1.60 en zijn de boxen op 1 meter gezet. De ruimte in de melkrobot is zowel links als rechts verkleind en er zijn bekken voor het melkstel aangeschaft met een smalle voering. Bij de Jerseys moet je er goed opletten dat de uiers niet te diep worden, dat is niet ideaal in combinatie met de robot. Ook hebben de Jerseys moeten wennen aan de krachtvoerkorrel; ze kregen TMR-rantsoen."

Zo te horen kan de productie alleen nog maar groeien!

"Dat klopt. We verwachten dat de gehalten goed blijven en dat er richting de 22-23 liter geproduceerd gaat worden. Ons streven is 7000 bij 10% hogere gehalten en op dit moment zitten we op 6700 bij 11% hogere gehalten. Ik verwacht ook dat de productie aantrekt als de leeftijd in het koppel evenwichtiger wordt", vult Jan Wouter aan.

Doen jullie ook aan beweiding?

Berend: "Vorig jaar hebben we hier wel over nagedacht voor het bedrijf met de Zwartbonten, maar het was niet mogelijk. We hebben een weidegangcoach vanuit NoorderlandMelk op bezoek gehad,

maar op beide locaties hebben we geen kavelpad en ook is de huiskavel met beweibare oppervlakte te klein voor de huidige bezetting. Daarnaast, deze Jerseys hebben nog nooit gras gezien."

Berend, hoe kijk je terug op je bestuursperiode bij NoorderlandMelk?

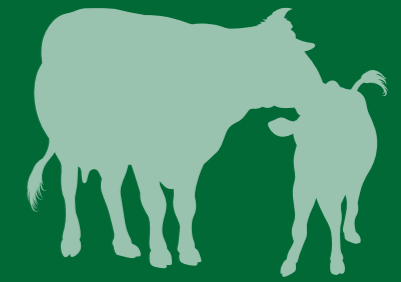
"De opstart van de coöperatie was natuurlijk een erg drukke periode. Toen 1 mei 2007 de eerste melk bij jullie werd opgehaald (red. de eerste melk werd bij familie Zoontjes opgehaald) dacht ik: "...en nu wordt het rustig". Niets bleek minder waar! Ik denk wel eens: hoe heb ik het bedrijf naast mijn bestuurswerkzaamheden kunnen doen? Ik besef nu des te meer dat Jan Wouter en Tonny wel erg veel werk hebben moeten verzetten in die periode. Het was een erg drukke periode, maar ik kijk er met een goed gevoel op terug. Het was niet altijd gemakkelijk. Zo werd je soms niet begrepen door leden terwijl jijzelf het gevoel had dat het verhaal goed werd uitgelegd. Maar nu zie ik in, dat als je verder van het 'waarom' van een beslissing afstaat, de gemaakte beslissingen ook niet altijd volledig te volgen zijn en dat je moet vertrouwen op het bestuur. Als bestuurder weet je alle details, als lid niet en dat is nu weleens wennen."

Wat wil je graag als laatste woord meegeven?

Sharina: "Ik werd geraakt door het lied 'Onze Boerderij' van Tessa Boomkamp. Een lied dat gaat over de boerderij die van generatie op generatie over gaat. In onze vriendengroep hadden we het er laatst over. Hoeveel ouders zouden de stappen nog zetten die Berend en Tonny voor ons hebben gezet. Dan komt echt het besef dat je dankbaar en trots mag zijn op alles wat je mee krijgt van de generatie voor je. We zijn vandaag hier op dit bedrijf, omdat Berend en Tonny samen stappen hebben gezet, die het voor ons mogelijk maakt om jonge agrarische ondernemers te zijn. Zonder hun hulp hadden wij dat niet gekund. Ik wil de jonge agrarische ondernemer meegeven om dankbaar te zijn voor de generatie voor ons, die hard heeft gewerkt en nog werkt voor onze toekomst."

FEDDE VAN DER MEER

Dat de zuivelmarkt grillig is, hebben we het afgelopen jaar gemerkt. Na het quotumtijdperk is de Nederlandse melkproductie explosief in omvang gegroeid. Dit heeft geleid tot scherpe Europese kritiek: Nederland wordt verantwoordelijk gehouden voor de lage melkprijs.

Melkproductie

In één jaar tijd is er door de Nederlandse veehouder 12% meer melk geproduceerd tegenover 3% groei van onze Europese collega-veehouders. Er was, daarentegen, rekening gehouden met een Europese groei van 1 á 2%. In absolute getallen heeft deze groei grote impact gehad op de wereldmarktprijs. Europa is immers de grootste melkproducent van de wereld. In verband met de 'zachte landing' is er in de laatste quotumjaren een Europese productiestijging geweest. In 2015 was er, ten opzichte van 2014, 2,5% meer melkvolume.

Export

Vanwege de verwachte groei in exportkansen heeft Nederland altijd actief gelobbyd voor de afschaffing van de melkquotering. De NZO, LTO, Rabobank en ABN AMRO waren overtuigd van een wereldwijde toename naar de vraag naar zuivel. De afgelopen vier jaar is er inderdaad een exportgroei geweest, maar de exportwaarde van onze zuivel daalde. Dit is vooral zichtbaar geworden in het laatste jaar. Het gevolg was een lage boerenmelkprijs.

Wat zijn de oorzaken voor de stagnatie van de vraag naar ons zuivelproduct?

1. Lidstaten vergroten eigen productie

De export binnen Europa is gedaald, doordat de lidstaten zelf meer produceren. Ter verduidelijking: de export tussen de EU-lidstaten is in twee jaar tijd tweederde afgenomen. Dit verlies moet gecompenseerd worden door te exporteren buiten Europa. De export is gestegen naar Aziatische regio's, Zuid- en Centraal-Amerika, de Caraïben, Noord-Amerika en zelfs Oceanië.

2. De Russische markt is weggevallen

Dat dit een forse tegenvaller is, moge duidelijk zijn. Er zijn signalen dat de Russische melkveehouderij succesvol wordt gestimuleerd door de eigen overheid. Als er weer geëxporteerd mag worden, is het afwachten in hoeverre deze stimulatie effect heeft op de export van Nederland.

3. Interne melkproductie China

De voorspelde groei in de Chinese markt is getemperd door de hogere interne melkproductie. In 2015 hebben Aziatische melkveeouders 5,5% meer melk geproduceerd dan in 2014.

4. Lage olieprijs

De export naar olieproducerende landen is afhankelijk van de olieprijs. Nu de olieprijs laag is, heeft dit weerslag op de vraag naar zuivel. Een lage olieprijs resulteert in een verminderde vraag naar zuivel.

Kortom, de exportkansen zijn op dit moment minder positief dan verwacht. Een tijdelijke productiebeperking zou gewenst zijn, maar: 'Wie neemt de regie?'

Melkveedebat 'Wie neemt de regie?'

Deze vraag stond centraal bij het Melkveedebat op 8 september jl. tijdens de AgroTechniek Holland in Biddinghuizen. Tijdens dit debat durfden diverse partijen waaronder FrieslandFoods, LTO en Rabobank, geen verantwoording te nemen voor de regie, omdat ze de middelen niet in handen hadden. Bedrijven zitten in een spagaat door de eerder ingenomen standpunten rondom de exportkansen. Uiteindelijk werd de verantwoordelijkheid voor het niet (tijdig) ingrijpen bij de politiek neergelegd. Door de explosieve groei had de NZO al in een eerder stadium bij Den Haag aangedrongen in te grijpen. Dit was de enige mogelijkheid om te sturen. Achteraf is er te laat ingegrepen, met een fosfaatbeperking als gevolg.

Regie

Omdat Nederland wordt gezien als 'de oorzaak' van de lage melkprijs, zijn wij als sector verplicht zelf maatregelen te nemen. Hiervoor heeft de Rabobank een soort Deltaplan bedacht: vanuit Europa komt er een regeling van 14 cent per kg voor niet-geleverde melk en FrieslandFoods plust dit met 10 eurocent. LTO worstelt zichtbaar met de maatregelen en neemt geen duidelijk standpunt in. Vast staat dat al deze maatregelen te laat komen. De vraag is nu: 'Wie neemt in de toekomst de regie?' Als sector moeten wij een plan ontwikkelen waarin alle partijen zich kunnen vinden.

Ierland als voorbeeld

Een voorbeeld van een land met een duidelijke visie en regie is Ierland. Vier jaar geleden besloot Ierland dat de voedselproductie in 2020 100% duurzaam moet zijn. 90% van alle Ierse rundveeouders, waarvan 18.000 melkveeouders, hebben zich aangesloten bij het 'Origin Green' programma. Naast de rundveeouders hebben 500 andere levensmiddelenfabrikanten zich bij het programma aangesloten. De visie van Ierland heeft geresulteerd in een exportstijging van 51% voor voedingsmiddelen. Tegenwoordig is de landbouw en de voedingsindustrie van Ierland goed voor 12% van de export en 8,6% van de werkgelegenheid.

Voor de positie van de Nederlandse zuivel is het van belang een duidelijk plan te hebben. Gezamenlijk een visie ontwikkelen. Regie houden op een eigen landsprogramma ten behoeve van de zuivel, zodat Nederland zich kan etaleren aan de wereld. Nu het Productschap voor Zuivel is weggevallen, ligt de sleutelrol hiervoor bij de NZO. Laten zij nu en in de toekomst de regie nemen en alle neuzen dezelfde kant op sturen. Dan kunnen we een visie creëren, constructief samenwerken en de regie houden, met als doel onze melk optimaal te verwaarden.

Wilt u reageren naar aanleiding van dit artikel?
Mail naar info@noorderlandmelk.nl

NIEUWE TRANSPORTROUTE

AB Zuivel Transport verandert de ritplanning per 26 december a.s. Voor vrijwel alle veehouders geldt dat de tank op een andere dag wordt geleegd. AB Zuivel Transport houdt rekening met uw melktijden en bijzonderheden in de nieuwe ritplanning. Een wijziging in de ritplanning is noodzakelijk omdat er nieuwe veehouders aan het ophaalschema toegevoegd worden. Wij vragen uw begrip voor deze verandering.

TRANSPORT: 'NIET GEVEEGD = NIET GELEEGD!'

Zoals elk jaar willen wij u aan de start van dit winterseizoen attent maken op het 'niet geveegd = niet geleegd'- principe dat NoorderlandMelk handhaaft. Het is uw verantwoordelijkheid om de toegangswegen naar uw tanklokaal goed begaanbaar te houden. Dit houdt in dat u bij sneeuwval of een gladde toegangsweg ervoor zorgt dat de weg sneeuw- en ijsvrij is. Wij vertrouwen op het vakkundige inzicht van de RMO-chauffeur om te beoordelen of uw erf veilig bereikbaar is. Wanneer de situatie het niet toelaat om veilig en verantwoord uw melk op te halen, dan zal de RMO-chauffeur dit bij u melden. Het is dan niet vanzelfsprekend dat u in een andere rit ingepland kunt worden. Zorg er dus voor dat uw oprit en erf te allen tijde goed toegankelijk zijn.

KOEKOMPAS 2017: AANVULLING MET WELZIJNSMONITOR

Met ingang van 2017 krijgt u naast de standaard KoeKompas-rapportage ook een Welzijnsmonitor te zien. Voor de zuivelsector is de aanvulling van de Welzijnsmonitor een belangrijke toevoeging aan KoeKompas. Zuivelondernemingen kunnen hiermee aantonen aan afnemers en overheden dat wordt gewerkt aan het verbeteren van de dierenwelzijn op melkveebedrijven. Er zijn geen consequenties verbonden aan de Welzijnsmonitor.

AGENDA

JANUARI 2017	KLEINSCHALIGE BIJENKOMSTEN INZAKE UITLEG FOSFAATREDUCTIEPLAN
MAART 2017	NIEUWSBRIEF

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van NoorderlandMelk.

NoorderlandMelk

Leonard Springerlaan 7
9727 KB Groningen
T. (050) 82 00 295
info@noorderlandmelk.nl
@Noorderlandmelk

Redactie

Marrit Politiek
Alma den Hertog
Fedde van der Meer

Fotografie

Camilla Groenhoff

